

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

**بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر مدل باور بهداشتی بر خودکارآمدی زنان معناده در پیشگیری از
رفتارهای پرخطر**

استاد راهنما: دکتر منصوره جمشیدی منش

استاد مشاور: دکتر محسن صفاری

استاد مشاور آمار: دکتر مصطفی حسینی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته مامایی گرایش بهداشت مادر و کودک

نگارش: فریبا ایلکا

اردیبهشت 1394

چکیده فارسی:

مقدمه: سوء استفاده مواد یکی از معضلات جهانی است که در هر جامعه ایی با توجه به ویژگی های خاص فردی، اجتماعی، شخصیتی افراد آن جامعه باعث بروز مشکلات جبران ناپذیر می شود. زنان به دلیل ماهیت فیزیولوژی باروری مستعد ابتلا به بیماریهای عفونی به ویژه STD, HIV و انواع هیپاتیت هستند. اعتیاد و گرایش به رفتار های پر خطر نیز زمینه ساز و رشد ابتلا به این بیماریها را افزایش خواهد داد. هدف از این مطالعه بررسی تاثیر آموزش بر اساس مدل باور بهداشتی بر خودکارآمدی زنان معتاد در پیشگیری از رفتار های پر خطر است.

روش کار: مطالعه حاضر از نوع کارآزمایی تجربی بود که بر روی 96 زن مصرف کننده مواد، 18 سال به بالاتر، دارای روابط جنسی و حداقل سواد خواندن و نوشتن، مراجعه کننده به مراکز گذری شهر تهران انجام گرفت. تعداد افراد شرکت کننده در پژوهش به دلیل در دسترس بودن نمونه های بیشتر از حجم تعیین شده، 106 نفر بود و از طریق تخصیص تصادفی به دو گروه 53 نفره مداخله که آموزش های لازم پیرامون رفتار های پر خطر بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی را دریافت نمودند و گروه 53 نفره کنترل که پس از اتمام مطالعه این آموزش ها را دریافت کردند تقسیم شدند. اطلاعات از طریق پرسشنامه محقق ساخته و معتبر حاوی آگاهی و نگرش و ساختارهای مدل در دو مرحله قبل از مداخله و 8 هفته پس از پایان مداخله جمع آوری و بوسیله نرم افزار SPSS 17 و تست های آماری میانگین، فیشر، اسپیرمن، من ویتنی و کواریانس تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: میانگین سنی زنان در دو گروه مداخله و کنترل به ترتیب $35/3 \pm 7/4$ و $36/2 \pm 8/3$ سال بود. آگاهی و نگرش ($p < /0001$) و حساسیت درک شده ($P < .0001$)، منافع درک شده ($P = .001$)، موانع درک شده ($P, .0001$) و خودکارآمدی درک شده ($p < .0001$) زنان گروه مداخله نسبت به گروه کنترل پس از آموزش افزایش یافت.

نتیجه: این مطالعه نشان داد که برنامه های آموزشی بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی قادر خواهد بود خودکارآمدی زنان مصرف کننده مواد را پیرامون پیشگیری از رفتار های پر خطر افزایش دهد. لذا پیشنهاد می شود در برنامه ریزی بهداشتی جهت این گروه از آموزش برنامه ریزی بر اساس مدل های آموزش بهداشت به جای روش های سنتی بهره گرفته شود.

کلید واژه: خود کار آمدی، رفتار های پر خطر، مدل اعتقاد بهداشتی، زنان مصرف کننده مواد

Tehran University of Medical Sciences

School of Nursing and Midwifery

The effect of the health belief model on addicted women self-efficacy in prevention of risky behaviors

A thesis submitted to the Graduate Studies Office In partial fulfillment of the requirements for

The degree of Master of Sciences in Midwifery

Supervisor: Dr Mansureh Jamshidimanesh

Advisor: Dr Mohsen Saffari

Dr Mostafa Hosseini

Fariba Ilka

May 2015

English Abstract

Objectives: Drug abuse is a serious global problem that would lead to irreparable damage to each society with regard to the individual and social characteristics of persons in that society.

Due to the physiological nature of the female reproductive system, women are susceptible to infectious diseases, especially STD and AIDS. Addiction and high-risk behaviors also increase the risk of these diseases. This study aimed to examine the effect of health education based on the health belief model on self-efficacy of addicted women in preventing risky behaviors.

Methods: Participants of this experimental study were 96 female drug users aged 18 years and older; with the lowest level of literacy skills and been involved in sexual relationships. They had come to Drop-In-Centers (DIC) in Tehran capital of Iran who were randomly allocated to intervention group (n=53) who received the educational program based health belief model and control group (n=53) who didn't receive education. Data were collected using a valid research structured questionnaire based on the health belief model. Data were collected at two time points of baseline and 2 month follow up. Data were analyzed through using SPSS Software version 16 and descriptive/analytical tests including t-test, logistic regression analysis, and Pearson correlation Mean, Ancova analysis.

Result: totally 53 women intervention group with, mean age of (35.3±7.4) and 53 women control group with mean age of (36.2±8.3) completed the questionnaire. The result showed the mean score of intervention group in knowledge and attitude (p<.0001), perceived susceptibility (p<.0001), perceived benefits (p=.001), perceived barriers (p<.0001), perceived self efficacy (p<.0001) were significantly better than those in control group.

Conclusion : this study concluded that the educational program based HBM could improve high risk behaviors of individuals with history of addiction in Iran. Thus in health programs instead of applying traditional instructions, applying planned education programs based on health education models.

Key words: self efficacy, risky behavior, health belief model, drug or substance user women